

Informacija
o promjenama u Zoni naplate rutnih naknada „Beograd“
u cilju ponovnog otvaranja vazdušnog prostora iznad Kosova za civilni vazdušni
saobraćaj

Tokom vojne intervencije Sjeverno-atlantskog Saveza (NATO), 1999. godine, aerodrom Priština zatvoren je za civilni vazdušni saobraćaj, i od tada Republika Srbija ne odobrava obavljanje civilnog vazdušnog saobraćaja u vazdušnom prostoru iznad Kosova.

Po završetku vojne intervencije NATO-a i potpisivanja *Vojno-tehničkog sporazuma između Međunarodnih bezbjednosnih snaga (KFOR) i vlada Savezne Republike Jugoslavije i Republike Srbije* (Vojno-tehnički sporazum), 9. juna 1999. godine, nadležnost za vazdušni prostor iznad Kosova dodijeljena je komandantu KFOR-a. KFOR je ubrzo, u skladu sa *Helsinškim sporazumom* od 18. juna 1999. godine, preuzeo odgovornost i za aerodrom Priština.

Uz podršku KFOR-a, kao i Privremene administrativne misije Ujedinjenih nacija na Kosovu (UNMIK), na aerodromu Priština su uspostavljene službe vazdušnog saobraćaja i formirane lokalne civilne vazduhoplovne vlasti (*Kosovo Civil Aviation Authority – KCAA*), i saobraćaj na aerodromu Priština je normalizovan.

Danas se na aerodromu Priština obavljaju i civilne i vojne operacije, ali se za obavljanje komercijalnog vazdušnog saobraćaja ka/od aerodroma koriste rute preko Republike Albanije, Republike Makedonije i Crne Gore. Do normalizacije komercijalnog vazdušnog saobraćaja, kako u preletu, tako i u polijetanju i slijetanju za aerodrom Priština preko administrativne linije Republike Srbije sa Kosovom nije došlo, a tokovi vazdušnog saobraćaja u gornjem vazdušnom prostoru jugoistočne Evrope preusmjereni su na način da obilaze Kosovo.

Shodno napred navedenim ovlašćenjima, komandant KFOR-a inicirao je početkom 2012. godine ponovno potpuno otvaranje vazdušnog prostora iznad Kosova za civilni vazdušni saobraćaj. Posebnu odlučnost za rješavanje ovog pitanja izrazio je NATO, koji je 3. aprila 2012. godine dodijelio mandat Mađarskoj da otpočne proceduru za zaključivanje sporazuma sa KFOR-om, kojim bi bilo omogućeno neometano obavljanje civilnog vazdušnog saobraćaja u navedenom vazdušnom prostoru.

O inicijativi su obavješteni i nadležni organi Republike Srbije, jer u skladu sa Rezolucijom SB UN 1244, ona predstavlja nezaobilazni činilac u ovom procesu. Republika Srbija izrazila je spremnost da aktivno prati pitanje ponovnog otvaranja vazdušnog prostora iznad Kosova za civilni vazdušni saobraćaj i da da svoj puni doprinos rješavanju istog, na način koji bi bio prihvatljiv za sve zainteresovane strane, uz dosljedno poštovanje važećih međunarodnih sporazuma i standarda vazduhoplovne sigurnosti, koji su obavezujući za Republiku Srbiju. Aktivnosti posebna radne grupe za praćenje pitanja ponovnog otvaranja vazdušnog prostora iznad KiM, koju je, u tom cilju, formirala Vlada Republike Srbije, i svih ostalih neposredno zainteresovanih strana, izuzetno su intenzivirane nakon potpisivanja *Implementacionog sporazuma između Vlade Mađarske i KFOR-a za pružanje usluga u vazdušnoj plovidbi i obavljanje drugih relevantnih delatnosti u određenom vazdušnom prostoru iznad Kosova* (Implementacioni sporazum), koji definiše konkretne postupke za ponovno otvaranje ovog vazdušnog prostora i čija potpuna primjena je planirana za 3. april 2014. godine.

Iako, po riječima predstavnika NATO-a, Implementacioni sporazum za srpsku stranu, niti indirektno za crnogorsku stranu, ne proizvodi bilo kakve obaveze, ipak njegova uspješna realizacija podrazumijeva detaljno definisanje i regulisanje operativnih i tehničkih segmenata, u koje je neposredno uključena i Republika Srbija, odnosno Crna Gora.

Jedno od tih tehničkih pitanja je i pitanje naplate naknada za pružene usluge u vazdušnoj plovidbi u skladu sa *Multilateralnim sporazumom o runim naknadama*¹.

Naime, Crna Gora je, zajedno sa Republikom Srbijom, u skladu sa *Međunarodnom konvencijom o saradnji u oblasti sigurnosti vazdušne plovidbe*², 01. jula 2005. godine postala članica Evropske organizacije za sigurnost vazdušne plovidbe (EUROCONTROL). Pristupanjem EUROCONTROL-u, Crna Gora je prihvatila zajedničku politiku Evropske unije u pogledu naknada za pružanje usluga u vazdušnoj plovidbi (rutnih naknada), uspostavljenu sa ciljem obezbjeđenja jednoobraznog sistema kontrole evropskog vazdušnog saobraćaja, ostvarivanja maksimalne efikasnosti uz minimalne troškove, u skladu s neophodnim nivoom sigurnosti i potrebom da se negativan ekološki učinak svede na najmanju moguću mjeru putem usklađivanja i integracije službi odgovornih za kontrolu vazdušnog saobraćaja u Evropi.

Po stupanju u članstvo EUROCONTROL-a, predstavnici civilnih vazduhoplovnih vlasti tadašnje državne zajednice Srbija i Crna Gora, zajedno sa predstavnicima pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi, Agencije za kontrolu letenja Srbije i Crne Gore d.o.o., pristupili su tehničkim pregovorima za integrisanje u evropski zajednički sistem za određivanje i naplatu rutnih naknada, a u skladu sa *Multilateralnim sporazumom o rutnim naknadama*. Nakon uspješno završenih tehničkih pregovora i potvrde EUROCONTROL-a i Međunarodnog udruženja avio-prevoznika (IATA) o usaglašenosti sa EUROCONTROL-ovim *Načelima za utvrđivanje troškovne osnove za rutne naknade i obračunavanje visine jedinice rutne naknade*, upravljačko tijelo EUROCONTROL-a – Proširena komisija (Provisional Council) donijelo je 25. juna 2007. godine Odluku kojom se utvrđuje jedinstvena visina jedinice rutne naknade za dvije države, Crnu Goru i Republiku Srbiju, sa početkom primjene od 01. jula 2007. godine. U skladu sa navedenim, svake godine, počev od tehničke integracije, Agencija za civilno vazduhoplovstvo Crne Gore (ACV) zajedno sa Direktoratom civilnog vazduhoplovstva Republike Srbije (DCV) i Kontrolom letenja Srbije i Crne Gore SMATSA doo Beograd (SMATSA doo), utvrđuje troškovnu osnovu zajedničke zone naplate, koju čine njihovi troškovi u vezi sa pružanjem usluga u vazdušnoj plovidbi, zajedno sa pripisivim troškovima EUROCONTROL-a od strane država članica (tzv. „kontribucije” Crne Gore, odnosno Republike Srbije, za EUROCONTROL). Rutne naknade zajedničke zone naplate fakturiše i naplaćuje Centralni Biro za naplatu rutnih naknada EUROCONTROL-a (CRCO) i ukupno naplaćena sredstva uplaćuje na račun ACV-a, DCV-a i SMATSA doo, u skladu sa učešćem rutnih troškova ACV-a, DCV-a i SMATSA doo u troškovnoj osnovi zajedničke zone naplate. Dio naplaćenih sredstava koji se odnosi na troškove EUROCONTROL-a, shodno sporazumu o isplati rutnih naknada za predmetnu godinu između učesnika u zajedničkoj zoni naplate rutnih naknada, uplaćuje se na račun EUROCONTROL-a po instrukcijama za plaćanje EUROCONTROL-ovih kontribucija.

Imajući u vidu da je pitanje obračuna i naplate rutnih naknada u datoj zoni naplate od izuzetnog značaja za pravilnu i blagovremenu primjenu Implementacionog sporazuma, u rješavanje istog uključen je i EUROCONTROL, na čiju inicijativu je 09. oktobra 2013. godine organizovan sastanak u sjedištu EUROCONTROL-a, u Briselu, u cilju rješavanja navedenog pitanja.

Na sastanku je ponuđeno više opcija, ali je kao optimalna razmatrana opcija zasnovana na uključivanju svih troškova za usluge u vazdušnoj plovidbi koje će pružati Hungarocontrol u vazdušnom prostoru Kosova u ukupnu troškovnu osnovu zajedničke zone naplate Crne Gore i Republike Srbije, u skladu sa *Multilateralnim sporazumom o naplati rutnih naknada*, pri čemu će jedinica rutne naknade za 2014. godinu morati da se mijenja u odnosu na datum početka primjene otvaranja vazdušnog prostora iznad Kosova. Ova opcija bi uključivala sljedeće:

¹ Zakom o ratifikaciji Multilateralnog sporazuma o rutnim naknadama („Sl. list SCG” – Međunarodni ugovori, 04/05)

² Zakon o ratifikaciji Protokola o konsolidaciji Međunarodne konvencije o saradnji u oblasti bezbednosti vazdušne plovidbe EVROKONTROL oa 13. decembra 1960. godine, sa izmenama i dopunama („Sl. list SCG” – Međunarodni ugovori, 18/04, 19/04-ispravka i 4/05-zvanično prečišćen tekst)

1. svi nastali troškovi Hungarocontrol-a za pružene usluge u vazdušnoj plovidbi na ruti u vazdušnom prostoru iznad Kosova biće nadoknađeni od strane korisnika vazdušnog prostora posredstvom EUROCONTROL-ovog zajedničkog sistema za naplatu rutnih naknada; u pogledu ovih troškova primjenjivaće se princip pune pokrivenosti troškova („Full Cost Recovery”);
2. NATO/KFOR će biti partner u procesu, i spreman da uzme učešće u svim razgovorima o troškovnoj bazi u KFOR sektoru u EUROCONTROL kontekstu, koji podrazumevaju bilateralne konsultacije sa korisnicima vazdušnog prostora, kao i konsultacije na sastancima Proširenog odbora EUROCONTROL-a za rutne naknade;
3. nova zona naplate će biti preimenovana u „Srbija/Crna Gora/KFOR”;
4. nastali troškovi Hungarocontrol za usluge pružene u vazdušnom prostoru iznad Kosova obračunavaće se svake godine u skladu sa *Načelima EUROCONTROL-a*. Ovi troškovi će biti predstavljeni EUROCONTROL-u, pod imenom KFOR-a, u cilju obračunavanja visine jedinice rutne naknade za zonu naplate „Srbija/Crna Gora/KFOR”; Republika Srbija i Crna Gora će prihvatiti troškove onako kako su predstavljeni, bez daljeg pregovaranja;
5. Nijedan let kome bude pružena usluga u vazdušnoj plovidbi u vazdušnom prostoru iznad Kosova nije izuzet od plaćanja rutne naknade za pružene usluge;
6. EUROCONTROL CRCO prenosi KFOR-u odgovarajući dio naplaćenih rutnih naknada za usluge pružene u zoni naplate „Srbija/Crna Gora/KFOR” direktno na bankovni račun koji dostavi NATO/KFOR (broj ovog računa dostaviće Hungarocontrol);

Dalje je zatraženo da se Republika Srbija i Crna Gora saglase sa ovim principima i da direktori civilnih vazduhoplovnih vlasti ovih država upute generalnom direktoru EUROCONTROL-a i sjedištu NATO-a (predsjedavajućem Sastancima o normalizaciji civilnog vazduhoplovstva na Balkanu) dopise koji će sadržati napred navedene stavove, kao i stav da su isti neopozivi tokom važenja KFOR/Hungarocontrol Implementacionog sporazuma.

Imajući u vidu prihvaćena *Načela EUROCONTROL-a*, *Međunarodnu konvenciju o saradnji u oblasti sigurnosti vazdušne plovidbe* i *Multilateralni sporazum o rutnim naknadama*, kao i konstruktivan pristup prije svega Republike Srbije, ali i Crne Gore, rješavanju pitanja ponovnog otvaranja vazdušnog prostora iznad Kosova za civilni vazdušni saobraćaj, napred naveden tehnički predlog za otvaranje vazdušnog prostora iznad Kosova prihvatljiv je za Crnu Goru i u praksi podrazumijeva sljedeće:

1. uključivanje novog učesnika u troškovnu osnovu zajedničke zone naplate rutnih naknada Crne Gore i Republike Srbije – NATO/KFOR-a, i odnosnih rutnih troškova istog, odnosno uključenje dijela troškova mađarskog pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi – Hungarocontrol-a koji se odnose na pružanje usluga u vazdušnoj plovidbi u vazdušnom prostoru iznad KiM;
2. uključenje troškova novog pružaoca usluga će, u zavisnosti od porasta broja jedinica rutnih usluga za novootvoreni vazdušni prostor, dovesti do izmjene visine jedinice rutne naknade zajedničke zone naplate;
3. promjenu imena zajedničke zone naplate rutnih naknada u „Srbija/Crna Gora/KFOR”;
4. izradu instrukcija za isplatu rutnih naknada na račun ACV-a, DCV-a, SMATSA doo, NATO/KFOR/Hungarocontrol, kao i plaćanje kontribucija EUROCONTROL-u, svake godine za predmetnu godinu na koju se odnosi visina jedinice rutne naknade.

Inače, kao direktno zainteresovana, Vlada Srbije je prihvatila tehnički predlog za otvaranje vazdušnog prostora iznad Kosova za civilni vazdušni saobraćaj i zadužila DCV da o tome obavijesti generalnog direktora EUROCONTROL-a i sjedište NATO-a.